

Banjalucka Crna Lista

Author: [Gordana Katana](#)

Odluka bosansko-srpskih novina da se objavi lista osumnjicenih za ratne zlocine osudjena je kao jeftina i opasna propaganda.

Nisu samo Srbi u Bosni ubijali. I drugi su to cinili. To je politicka poruka koja stoji iza odluke vlasti u Republici Srpskoj da objavi spisak sa blizu hiljadu imena, Bosnjaka i Hrvata, koji su navodno odgovorni za zlocine pocinjene nad Srbima u ratu u Bosni.

Spisak na kome je tacno 941 ime, ukljucujuci adrese, objavljen je u vladinom dnevniku "Glas srpski" u Banjaluci 6. avgusta - samo cetiri dana posto je Haski sud osudio za genocid u Srebrenici srpskog generala Radislava Krstica, i dvije nedjelje posto je Vlada RS pod pritiskom medjunarodne zajednice morala nevoljno da predlozi parlamentu da u septembru usvoji zakon o saradnji s Tribunalom.

Republika Srpska (RS) jos je jedino podrucje na prostoru bivse Jugoslavije, koje izbjegava obaveze prema Hagu. Kako je takvo ponasanje zaprijetilo da ozbiljno ugrozi i politicki i ekonomski opstanak ovog entiteta, 26. jula ove godine Narodna skupstina je donijela Nacrt zakona o saradnji RS sa Haskim tribunalom koji bi trebalo da bude usvojen u septembru.

Ispitivanja javnog mnjenja koja su nakon skupstinskog zasjedanja provedena u RS pokazuju da ce vecina javnosti sa nezadovoljstvom docekati zakon koji predvidja da vlasti RS hapse i izrucuju Tribunalu osobe optuzene da su pocinile ratne zlocine, prije svega bivseg lidera bosanskih Srba Radovana Karadzica, i ratnog komandanta vojske RS Ratka Mladica.

Spisak je otuda bio politicki manevar vlasti namjenjen, prije svega, domacoj javnosti pred kojom se treba potvrditi ne samo teza da su zlocine podjednako cinile sve strane u minulom ratu nego i da Vlada poduzima ozbiljne koraka ka njihovom kaznjavanju. Tako bi se javnost pripremila za usvajanje tog zakona.

Objavljeni spisak je u stvari nalaz Dokumentacionog centra vlade Republike Srpske i na njemu se nalaze imena ljudi koji su kako je navedeno "bili naredbodavci i izvrsioci zlocina u logorima i zatvorima za Srbe u bivsoj Bosni i Hercegovini u periodu od 1992. do 1996. godine".

Na pomenutom spisku nalaze se, izmedju ostalih, imena bivseg predsjednika BiH i lidera Stranke demokratske akcije (SDA) Alije Izetbegovica, koji se tereti za "podstrekivanje ratnih zlocina nad Srbima u logor Celebic - Konjic", Selima Beslagica, gradonacelnika Tuzle koji se optuzuje za "za hapsenje Srba u periodu od 1992 - 1994. godine", Safeta Orucevica gradonacelnika Mostara zbog "organizovanja nehumanog postupanja sa zarobljenim Srbima u zatvoru Celovina u Mostaru..."

Dokumentacioni centar Vlada RS osnovala je tek u decembru 1999. godine, s ciljem da prikuplja podatke o vrsenju zlocina protiv covjecnosti i medjunarodnog prava za vrijeme trajanja konflikta na podrucju bivse Jugoslavije. Do tog vremena vlasti RS nisu nista cinile kako bi se saznanja o eventualno pocinjenim zlocinima nad Srbima prikupila, dokumentovala i prosljedila Tribunalu u Hagu.

Advokat Krstan Simic, poslanik Stranke nezavisnih socijaldemokrata u Narodnoj skupstini RS, na sjednici održanoj 26. jula 2001. godine, optuzio je Srpsku demokratsku stranku, koja je do 1998. godine vladala politickom scenom, da je najodgovornija sto se dokazi o zlocinima nad Srbima nisu prikupljali.

"Vase negiranje Tribunala, dovelo je do toga da niste nista ni uradili", kazao je Simic obracajuci se Draganu

Kalinicu predsjedavajućem predsjedništva SDS-a i predsjedniku parlamenta RS na pomenutoj skupstinskoj sjednici.

Simić, koji je u Hagu zastupao neke od Srba optuženih da su počinili zločine nad nesrpskim stanovništvom u logorima Omarska i Keraterm kraj Prijedora, izjavio je da je još 1995. godine nakon povratka iz Haga pismeno upoznao tadašnjeg predsjednika Narodne skupštine RS Momčila Krajišnika o značaju Tribunala i ulozi koju će odigrati u narednom periodu.

Simić tvrdi da je to pismo ostalo bez odgovora, kao i pisma iz 1996. godine upućena Ministarstvu pravde RS u kojem je upozorio na potrebu da RS otpočne sa prikupljanjem dokaza o zločinima počinjenim nad Srbima tokom rata u BiH. Sama činjenica da je Dokumentacioni centar osnovan tek krajem 1999. godine potvrđuje Simićeve tvrdnje.

Od osnivanja, prema riječima direktora Dokumentacionog centra Peja Djurasinovića, u Centru su prikupljeni i obradjeni podaci za 3.170 lica koja su počinila zločine nad Srbima tokom rata u BiH.

"Spisak koji je objavljen u "Glasu srpskom", dio je radnog materijala Dokumentacionog centra utemeljen na krivičnim prijavama svojevremeno podignutim protiv navedenih lica", objasnio je Djurasinović. On dalje tvrdi da su pomenute krivične prijave prosljedjene nadležnim sudovima i tužilaštvima u više gradova RS, te da su potkrijepljene izjavama "svjedoka i žrtava".

Iako kaže da ne posjeduje saznanja da li su protiv nekog od navedenih lica vodjeni ili se vode krivični postupci kod sudova RS, Djurasinović smatra, kako ne postoje "nikakvi razlozi da se bilo ko sa navedenog spiska osjeća neopravdano prozvanim".

Djurasinović je kazao kako se Dokumentacioni centar pri izradi ovog spiska koristio prevashodno gradjom koju je prikupio Savezni komitet za prikupljanje podataka o izvršenim zločinima protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Beogradu.

Ono što je, ipak, sa nevjericom dočekano ne samo u bosanskohercegovačkoj javnosti nego i na području cijele ex Jugoslavije, jeste i to što se na spisku pored političkih i vojnih lidera bosanskih Muslimana i Hrvata nalaze i imena nedavno preminulog pjevača poznate sarajevske pop grupe "Indexi" Davorina Popovića i popularnog glumca Josipa Pejakovića.

Za Popovića se navodi da je bio pripadnik Hrvatskih odbrambenih snaga, HOS. Pejakoviću se stavlja na teret upravljanje nad dijelom zatvora za Srbe u Sarajevu "u kojem je mučio i likvidirao zatvorenike".

Slobodan Pešević, novinar beogradskih "Vecernjih novosti", kazao nam je da je bio zgranut kada je vidio da se i Davorin Popović nalazi među optuženima.

"Sramota je tako nešto uraditi i to protiv čovjeka koji je bio prvi sarajevski pjevač koji je nakon rata dosao da održi koncert u Banjaluci. Pa zar bi on to učinio da je u bilo šta nečasno bio umješan", pita se Pešević.

U prvim reakcijama koje su u Federaciji BiH uslijedile na objavljivanje spiska dnevnik "Oslobodjenje" je ocijenio da se radi o "skandaloznom postupku". Benjamin Butković, novinar Radija Slobodna Evropa naglasio je da je riječ "o pozivu na linc".

Branko Perić, politički analitičar iz Banjaluke, napisao je u kolumni "Nezavisnih novina" da je objavljivanje

spiskova "proizvedenih u organima izvršne vlasti u funkciji zastrasivanja, opstrukcije povratka izbeglica i održavanja stepena nacionalne frustriranosti".

Ni reakcija koja je uslijedila iz Kancelarije visokog predstavnika (OHR-a) nije bila nimalo blaza. OHR u saopštenju za javnost izdatom 9. avgusta, optuzio je vladu RS da je iskoristila cinjenicu sto je parlament RS osnivač lista "Glas srpski". Mjesajuci se u uređivacku politiku ovog dnevnika, vlada je izdejstvovala objavljivanje ovog spiska.

U saopštenju OHR-a naglaseno je da objavljivanje pomenutog spiska ima posebnu tezinu "jer se bazira na podacima sluzbene agencije vlade RS". Posebno je negativno ocjenjena cinjenica da su u spisak ukljuceni licni podaci osoba, sto se prema misljenju OHR-a u najmanju ruku moze negativno odraziti na njihovu slobodu kretanja, sto je temeljna odredba Dejtonskog sporazuma.

Stoga ce, kako se u pomenutom saopštenju izmedju ostalog kaze, "Kancelarija Visokog predstavnika i OEBS predociti na najjasniji moguci nacin vladi Republike Srpske da su aktivnosti Dokumentacionog centra u ovom pogledu u cijelosti neprihvatljive i huskacke po svojoj prirodi".

Na adresu vlade RS iz kancelarije Visokog predstavnika stiglo je pitanje "zasto navedene informacije, ako ih smatra vjerodostojnim, Dokumentacioni centar nije predao Medjunarodnom tribunalu za ratne zlocine pocinjene na podrucju bivse Jugoslavije? "

Isto pitanje postavio je i potpredsjednik Narodne skupstine RS i potpredsjednik Stranke demokratske akcije, SDA, Bosnjak Sulejman Tihic. "Svako ko je izvršio ratne zlocine mora za njih i odgovarati, ali njihovu krivicu ili nevinost treba da utvrdi Tribunal u Hagu, umjesto da se time bave mediji", izjavio je Tihic.

On je uz to izrazio cudjenje zbog cega je RS do sada cekala da bar u tom domenu ne otpocne saradnju sa Tribunalom.

Tihic je vladu RS podsjetio i na obavezu postupanja po "Pravilima rimskog puta" , koga su potpisale vlade oba entiteta jos 18. februara 1996. godine.

Rijec je o dokumentu koji precizira proceduru podnosenja slucajeva na razmatranje Medjunarodnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju. Vlasti oba entiteta su se tada obavezale da ce o svakom slucaju za koji smatraju da postoji osnov za kaznjavanje zbog pocinjenih ratnih zlocina obavjestiti tuzilastvo Tribunala u Hagu.

Tek u slucajevima kada iz Tribunala stigne odgovor da isti nije nasao elemente za procesuiraje zbog izvršenih ratnih zlocina, domaci prvosudni organi mogu pokrenuti postupak po osnovu krivicne odgovornosti.

I lider Stranke nezavisnih socijaldemokrata Milorad Dodik, smatra da ce objavljivanje spiska "negativno utjecati na bezbjedonosnu situaciju u BiH". Iz tih razloga, kaze Dodik, vlada RS je trebala postupiti po Pravilima rimskog puta.

On je ocenio da je "Glas srpski", od kada je na mjesto glavnog urednika dosao Bora Maric, provjereni kadar SDS-a, postao agitatorska novina vladajuće strukture u najboljim manirima iz rata .

Kako je u RS sezona godisnjih odmora, novinarima su ostali nedostupni i premijer Mladen Ivanic i ministrica

pravde Biljana Maric. Zbog toga se i ostalo bez odgovora zasto je vlada RS dozvolila da spisak bude objavljen u novinama.

U saopštenju Biroa za odnose s javnoscu vlade RS umjesto obrazlozenja zasto je i kako pomenuti spisak dospio u javnost, tek se kratko navodi "da je rijec o materijalu Dokumentacionog centra koji je u fazi obrade te da se pomenuti spisak uglavnom temelji na krivicnim prijavama".

Za odredjen broj lica, kazu u vladi RS, spisi su, u skladu sa Pravilima rimskog puta, dostavljeni Haskom tribunalu. Ali, kada su spisi dostavljeni u Hag i protiv koliko lica, pitanje je na koje nije bilo moguće dobiti odgovor.

Za razliku od opozicije i djela javnosti Branislav Borenovic, visoki funkcioner Partije demokratskog progresa premijera Mladena Ivanica, pozdravio je objavljivanje spiska.

On je izrazio "cudjenje zbog cega je objavljivanje spiska izazvalo ljutnju i u javnosti Federaciji BiH i kod predstavnika medjunarodne zajednice, kada postoje dokazi da su navedena lica pocinila zlocine nad Srbima".

"Ovim cinom vlada RS samo je demonstrirala svoju spremnost da potpuno transparentno saradjuje sa Haskim tribunalom i dokazala da ima ozbiljnu namjeru da donese zakon kojim ce ta saradnja biti i zvanicno potvrđena", izjavio je Borenovic.

Sam spisak nije ostavio poseban utisak na predstavnike Haskog tribunala koji traze da RS konacno pocne sa hapsenjem i izrucivanjem optuzenih za ratne zlocine.

Dok u RS traje javna rasprava o potrebi donosenja zakona o saradnji sa Tribunalom, specijalni savjetnik glavnog tuzioca Haskog tribunala Zan Zak Zoris u izjavi za Radio televiziju RS, rekao je da je pitanje donosenja zakona za Tribunal drugorazredno, u odnosu na obavezu hapsenja osumnjicenih ratnih zlocinaca.

"Obaveza da se hapse i Tribunalu izrucuju osumnjiceni uspostavljena je Dejtonskim mirovnim sporazumom i da bi je RS ispunila nema potrebe da donosi nekakav zakon", rekao je Zoris.

On je dodao da ce najavljeno donosenje zakona biti irelevantno i za pripadnike SFOR-a: "Oni i sada hapse bjegunce, oni su ih hapsili u proslosti, a tako ce raditi i ubuduće", istakao je Zoris.

Slucajno ili ne, samo dan kasnije, 10. avgusta, pripadnici SFOR-a u Banjaluci uhapsili su pukovnika vojske RS Vidoja Blagojevica, cije se ime nalazilo na zapecacenoj optuznici. Blagojevica Tribunal tereti da je kao komadant Bratunacke brigade Visegradaskog korpusa, odgovoran za zlocin protiv covjecnosti izvršen nad Bosnjacima u Srebrenici u julu 1995. godine u BiH.

Gordana Katana je dopisnik sarajevskog lista "Oslobodjenje" iz Banjaluke.

Location: [Balkans](#)
[Bosnia and](#)
[Herzegovina](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/banjalucka-crna-lista>